ZŠ A MŠ MIROVICE

Základní škola a mateřská škola Mirovice, okres Písek
Komenského. 4, 398 06 Mirovice

382 274 300 e-mail: zsmirovice@zsmirovice.cz www.zsmirovice.cz

DIGITÁLNÍ UČEBNÍ MATERIÁL

Pořadové číslo DUM	253
Jméno autora	Jana Malečová
Datum, ve kterém byl DUM vytvořen	10.2.2012
Ročník, pro který je DUM určen	9.
Vzdělávací oblast (klíčová slova)	Člověk a příroda
Metodický list - výstižný popis způsobu použití DUM	Přírodopis. Geologie. Horniny, přetváření zemského povrchu: činitelé vnitřní a vnější. Pracovní listy pro 2 skupiny žáků, možno kopírovat, vhodné jako samostatná práce pro jednotlivce, dvojice, skupiny či jako závěrečné opakování.

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

HORNINY A PŘETVÁŘENÍ ZEMSKÉHO POVRCHU A

1) Jaké nerosty převládají v *žule* – světlé, nebo tmavé? Správnou odpověď podtrhni.

2) Podle původu dělíme horniny do tří skupin: vyvřelé, usazené a přeměněné. Kam zařadíš *pískovec*? Správnou odpověď podtrhni.

3) Pro jaké horniny z uvedených tří skupin je charakteristická *všesměrná stavba*? Zapiš správnou odpověď:

4) Česky *vulkán*:

5) Jaké nerosty nebo horniny vytvářejí ložiska na mořském dně? Vyjmenuj alespoň tři:

6) Podtrhni správnou odpověď: *Ve vyvřelých horninách* nikdy nenajdeme křemen, slídu, zkamenělinu, zlato.

7) K *poklesům* dochází a) na obnažených svazích (Krušné hory) b)v okolí šachet (Ostravsko). Správnou odpověď zakroužkuj.

8) Uspořádej do dvojic suroviny a výsledný výrobek:

a) draselný živec b) vápenec c) ropa d) grafit

1. cement 2. plasty 3. porcelán (glazura) 4. tuha

a) b) c) d)

9) K uvedeným horninám dopiš jednu další tak, aby patřila do téže skupiny: štěrk, hlína, jíl, ……

10) Zakresli tok řeky od pramene k ústí. Popiš jednotlivé části a výrazně vyznač, kde převažuje *rušivá činnost vody*.

HORNINY A PŘETVÁŘENÍ ZEMSKÉHO POVRCHU B

1) Jaké nerosty převládají v *čediči*? Světlé, nebo tmavé? Správnou odpověď podtrhni.
2) Známe tři skupiny hornin podle původu: *vyvřelé, usazené a přeměněné*. Zapiš, kam patří uhlí.

3) Pro jaké horniny z uvedených typů je charakteristická *vrstevnatá stavba*?
   .....
4) Česky *sedimentace*:
5) Zapiš alespoň tři usazeniny *organického* původu:

6) Do puklin v zemské kůře se vylučují z magmatu krystaly SiO_2 a $Ca\ CO_3$. Pojmenuj tyto přírodniny. SiO_2 - ..... $Ca\ CO_3$ - .....

7) Ve vlhkém prostředí zvětrává snáze žula, nebo vápenec? Podtrhni správnou odpověď.
8) Jaké vlivy působí na zemský povrch a způsobují *zvětrávání hornin*? Vyjmenuj alespoň 4.

9) Mezi uvedené horniny dopiš jednu další tak, aby patřila do stejné skupiny: jílovec, pískovec, břidlice, ...
10) Nakresli schéma vodního toku od pramene k ústí a zvýrazni, ve které části dochází k *usazování materiálu*.

ŘEŠENÍ

HORNINY A PŘETVÁŘENÍ ZEMSKÉHO POVRCHU A

1) Jaké nerosty převládají v *žule*? **Světlé**

2) Podle původu dělíme horniny do tří skupin: vyvřelé, **usazené** a přeměněné. Kam zařadíš *pískovec*? Správnou odpověď podtrhni.

3) Pro jaké horniny z uvedených tří skupin je charakteristická *všesměrná stavba*? Zapiš správnou odpověď: **vyvřelé**

4) Česky *vulkán*: **sopka**

5) Jaké nerosty nebo horniny vytvářejí ložiska na mořském dně? Vyjmenuj alespoň tři: **ropa, vápenec, sůl kamenná, sádrovec, …**

6) Podtrhni správnou odpověď: *Ve vyvřelých horninách* nikdy nenajdeme křemen, slídu, **zkamenělinu**, zlato.

7) K *poklesům* dochází a) na obnažených svazích (Krušné hory) b)v okolí šachet (Ostravsko).

8) Uspořádej do dvojic suroviny a výsledný výrobek:

a) draselný živec b) vápenec c) ropa d) grafit

1. cement 2. plasty 3. porcelán (glazura) 4. tuha

a) **3** b) **1** c) **2** d) **4**

9) K uvedeným horninám dopiš jednu další tak, aby patřila do téže skupiny: štěrk, hlína, jíl, …**písek**. **Jedná se o horniny usazené nezpevněné.**

10) Zakresli tok řeky od pramene k ústí. Popiš jednotlivé části a výrazně vyznač, kde převažuje *rušivá činnost vody*. **Pramen, horní, střední, dolní tok (delta, meandry,….).**

Rušivá činnost vody převažuje v horním toku řeky. Vznikají údolí tvaru V.

HORNINY A PŘETVÁŘENÍ ZEMSKÉHO POVRCHU B

1) Jaké nerosty převládají v *čediči*? **Tmavé**.

2) Známe tři skupiny hornin podle původu: *vyvřelé, usazené a přeměněné*. Zapiš, kam patří uhlí. ***Usazená hornina (organického původu).***

3) Pro jaké horniny z uvedených typů je charakteristická *vrstevnatá stavba*?
.. ***Usazené horniny***.....

4) Česky *sedimentace*: **usazování**

5) Zapiš alespoň tři usazeniny *organického* původu: **ropa, uhlí černé, hnědé, rašelina, vápenec, …..**

6) Do puklin v zemské kůře se vylučují z magmatu krystaly SiO_2 a $Ca\ CO_3$. Pojmenuj tyto přírodniny. SiO_2 - …**křemen** $Ca\ CO_3$ - …**kalcit**……

7) Ve vlhkém prostředí zvětrává snáze **vápenec.**

8) Jaké vlivy působí na zemský povrch a způsobují *zvětrávání hornin*? Vyjmenuj alespoň 4.

Jedná se o vnější vlivy, jako např. vítr, voda (déšť, tekoucí voda, moře, ledovce), změny teplot, gravitace, působení organismů.

9) Mezi uvedené horniny dopiš jednu další tak, aby patřila do stejné skupiny: jílovec, pískovec, břidlice, …**slepenec (horniny usazené zpevněné)**

10) Nakresli schéma vodního toku od pramene k ústí a zvýrazni, ve které části dochází k *usazování materiálu*.

Pramen, horní, střední, dolní tok řeky. Ve středním a zjm.dolním toku dochází k usazování materiálu, někdy vznikají říční delty (Nil).